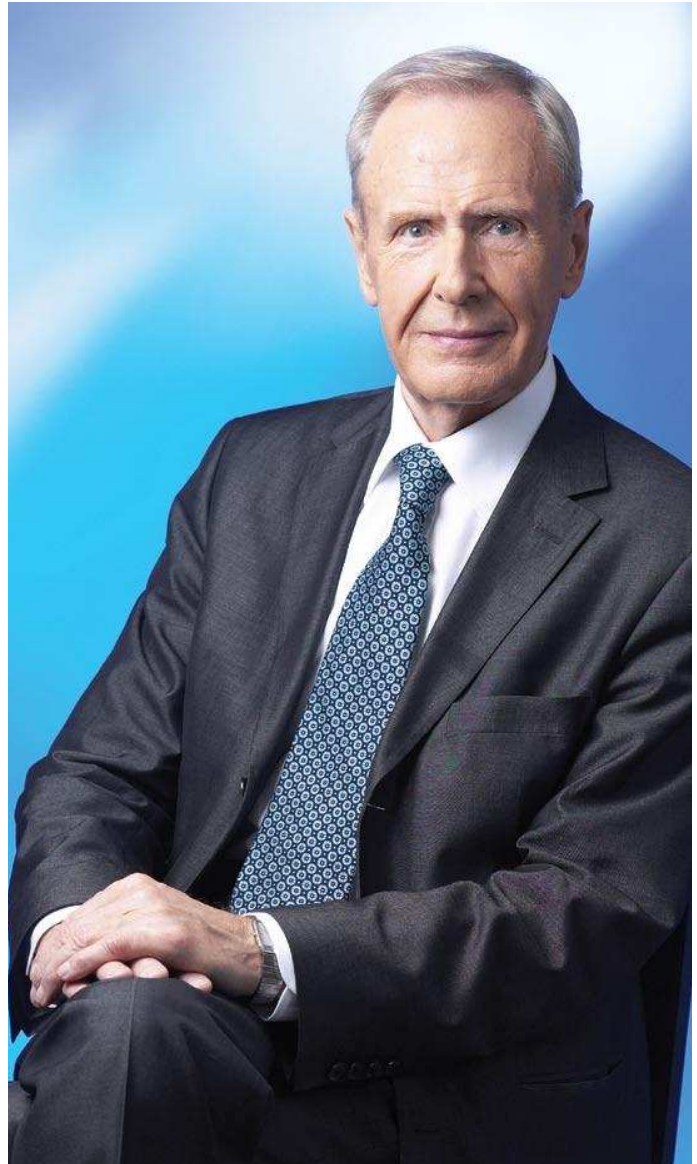

Kazimieras Motieka: „Turi dirbti taip, kad nesijaustum kaltas prieš save“

Nemėgstantis švęsti asmeninių švenčių dažniausiai jas Kazimieras Motieka pasitinka dirbdamas. Nagrinėdamas klientų problemas, jis neatsisako priimti žmonių, kurie vis dar prisimena advokatą kaip Lietuvos Nepriklausomybės akto signatarą bei buvusį parlamentarą ir atvažiuoja prašyti jo konsultacijų iš įvairių Lietuvos vietovių. Gimęs ir augęs ikisovietiniais laikais, jis išsaugojo tikėjimą to laikmečio idealais ir Lietuvos nepriklausomumo idėja. Pasak advokato, mūsų nepriklausomoje valstybėje turi būti svarbūs visi Lietuvos žmonės, susitelkę ir kryptingai dirbantys savo valstybės naudai. Kaip reikšmingiausių savo gyvenimo etapą K. Motieka įvardija Sąjūdžio laikus, kai vyko Lietuvos nepriklausomos valstybės atkūrimas, o kartu buvo steigiami bei plėtojami visi valstybei svarbūs institutai.

SANDRA LENKAUSKAITĖ

Kas paskatino rinktis teisininko profesiją, o vėliau – advokato kelią?

K. Motieka: Teisininko profesiją paskatino rinktis sovietinė neteisė. Studijuodamas apie advokatūrą dar nemaščiau. Apskritai menkai tesupratau apie teisinės pareigybes. Tačiau kadangi baigiau raudonu diplomu, mane pakvietė dirbti į Teisingumo ministeriją. Papuoliau pas teismo revizorius. Ten man nepatiko. Po poros savaičių ministerijoje darbą nutraukiau. Įsidarbinau rajono prokuratūroje tuo metu vadinamu liaudies tardytoju. Vėliau buvau paskirtas Vilniaus miesto prokuratūros tardytoju, paskui perėjau į Respublikos prokuratūrą, kur

po kelerių metų tapau Respublikos prokuratūros Tardymo skyriaus viršininku. Pradėjau eidamas tas pareigas pernelyg savarankiškai dirbti, tai nepatiko Respublikos prokurorui. Tarp mūsų užsiplieskus principiniam ginčui, net kreipiausi į TSRS generalinį prokurorą. Keturis mėnesius sprendę šią bylą Maskvoje, vis dėlto padarė išvadą, kad aš buvau teisus. Dėl šio konflikto prokuratūroje likti negalėjau ir nenorėjau. Tuomet keletas kurso draugų, dirbę advokatais, pasiūlė man pereiti į advokatūrą. Advokato praktiką pradėjau Vilniuje, vėliau buvau perkeltas į Klaipėdą. Po Klaipėdos bažnyčios bylos buvau perkeltas dirbti į Varėną.

Išmokau pagrindinę to laikmečio pamoką – sovietmečiu visi įstatymai buvo skirti vienam tikslui – pavergti Lietuvos žmones, slopinti laisvės apraiškas ir rusinti lietuvių tautą.

Kokius išskirtumėte svarbiausius Lietuvos teisės raidos etapus?

K. Motieka: Mano gyvenime svarbiausiu Lietuvos teisės raidos etapu manau buvus laikmetį, kuriuo buvo priimti Lietuvos Respublikos Aukščiausiosios Tarybos (Atkuriamojo Seimo) Aktas „Dėl Lietuvos Nepriklausomybės Valstybės atstatymo“, Lietuvos Respublikos įstatymai „Dėl 1938 metų gegužės 12 dienos Lietuvos Konstitucijos

galiojimo atstatymo“ ir „Dėl Lietuvos Respublikos Laikinojo Pagrindinio Įstatymo“ ir 1992 metų Lietuvos Respublikos Konstitucija.

Kokie įsimintiniausi Jūsų advokato praktikos momentai?

K. Motieka: Klaipėdos Švč. Mergelės Marijos vikaro kun. B. Burneikio gynība baudžiamajame byloje 1961 metais. Ši byla paliko neišdildomą įspūdį ir turėjo poveikį mano gyvenimui. Procesas buvo uždaras. Pasakęs kalbą teisme grįžau namo. Tuomet man paskambino vienas teisininkas ir pasakė, kad virš manęs jau kaupiasi juodi debesys, nes apie mano kalbą tą patį vakarą teigiamai atsiliepė „Amerikos balsas“. Pajutau, kad iš to nieko gero nebus. Taip ir buvo. Teismo metu ir po jo man buvo ypač malonu arčiau susipažinti su kunigu B. Burneikiu, teikti jam ir jo artimiesiems teisinę pagalbą. Nors daug kartų ši pagalba ir būdavo labai rizikinga.

Ko Lietuvos teisė, veikiama sovietinės ideologijos ir valdžiusių jėgų diktato, neteko per Lietuvos nelaisvės penkiasdešimtmetį? Kaip keitėsi advokatūra per Jūsų darbo metus?

K. Motieka: Sovietinė teisė Lietuvoje sunaikino didžiąją dalį inteligentijos, teroru ir žudymais nuslopino ginkluotą pasipriešinimą ir išsklaidė lietuvius po sovietinius kalėjimus, lagerius ir tremties vietas. Tačiau tais laikais daugumos advokatų santykiai buvo labai geri. Stengėmės išlaikyti savo autonomiją ir tai mums pavykdavo. Tačiau mums per daug pasiekus savarankiškumo, LKP centro komitetas panaikino Advokatų tarybą ir vietoje jos įkūrė Organizacinį biurą. Jo pirmininku paskyrė centro komiteto darbuotoją, kuriam buvo pavesta „padaryti tvarką“. Tuo metu buvo įkurta ir turėjusi mus prižiūrėti Juridinė komisija. Manau, kad advokatūrai tai buvo juodžiausias kelerių metų tarpsnis jau ir taip tamsiame sovietinio gyvenimo laikotarpyje. Po šio tarpsnio vėl atgavome teisę turėti savo Advokatūros tarybą, kuriai ilgus metus, net ir po Lietuvos valstybės

nepriklausomybės atkūrimo, sėkmingai vadovavo advokatas K. Lipeika. Paskui, kaip buvo priimtas Lietuvos Respublikos advokatūros įstatymas ir visuomenė pradėjo vystytis rinkos ekonomikos sąlygomis, advokatūros veiklai atsirado naujų ir plačių galimybių. Kelis kartus padidėjo advokatų skaičius. Atsirado daug gabaus ir iniciatyvaus jaunimo, kurie savo darbais rašo naujus Lietuvos advokatūros istorijos puslapius.

Kaip klostėsi Jūsų profesinis kelias Sąjūdžio laikais, kai dalyvavote ir valstybės politiniame gyvenime?

K. Motieka: Lietuvoje prasidėjus Sąjūdžio judėjimui, pasinaudodamas tuo, kad buvau Vilniaus 1-os juridinės konsultacijos partinės organizacijos sekretoriumi, ėmiausi iniciatyvos ir 1988 metų birželio viduryje organizavau susirinkimą, kuriame buvo įsteigta teisininkų pirmoji Sąjūdžio rėmimo grupė. Mūsų kontora buvo įsikūrusi Odminių gatvėje, galima sakyti, pačiame įvykių centre – šalia Arkikatedros aikštės, Sąjūdžio būstinės ir Mokslų akademijos. Natūralu, dalyvavome delegatų palydose į Maskvą ir kartu su visais mitingo dalyviais primygtinai raginame „neparduoti Lietuvos“. Išsyk supratome, kad Sąjūdžiui bus reikalinga teisinė pagalba. Pasitarę nutarėme šaukti atvirą partinį susirinkimą ir steigti Sąjūdžio teisinę rėmimo grupę. Tokiam judėjimui kaip Sąjūdis būtinai reikėjo teisinės paramos, kad visi svarbiausi dokumentai būtų parengti teisiniu požiūriu „be kabliukų“. Kvietėme prisidėti prokuratūroje ir teisme dirbančius teisininkus. Deja, tuometė jų padėtis oficialiai prie mūsų prisidėti dar neleido. Tačiau visada jausdavome tų institucijų daugumos darbuotojų paramą. Sąjūdžio iniciatyvinė grupė,

sužinojusi, kad esu įkūręs teisininkų Sąjūdžio rėmimo grupę, mane pakvietė, o vėliau ir pasiūlė į Sąjūdžio Tarybą. Pirmame Sąjūdžio suvažiavime buvau išrinktas į Sąjūdžio Seimo tarybą. Vėliau, Sąjūdžio remiamas, – į Lietuvos Aukščiausiąją Tarybą, delegatu į 1-ąją TSRS liaudies deputatų suvažiavimą ir į Atkuriamąjį Seimą. 1993 metų pradžioje įvyko Seimo rinkimai, kuriuos aš pralaimėjau LDDP kandidatui. Tuomet atidariau savo advokato kontorą. Tiksliau sakant, neatsidariau, nes neturėjau jokių patalpų. Dienraščio „Respublika“ vyriausiojo redaktoriaus V. Tomkaus pakviestas, sutikau atstovauti dienraščiui „Respublika“ byloje, už tai redaktorius suteikė mano veiklai patalpą. Po keleto metų įsteigiau savo kontorą, o dabar su advokatu R. Audzevičiumi esame įsteigę advokatų kontorą „Motieka ir Audzevičius“.

Ryškiausi autoritetai, formavę Jūsų įsivaizdavimą, koks turėtų būti advokatas?

K. Motieka: Advokatai K. Misevičius, A. Gineitis, G. Gauronskis ir kiti.

Darbo principai, kuriais vadovaujate neatsižvelgdami į bylos pobūdį ir jos perspektyvas?

K. Motieka: Turi atlikti darbą taip, kad nesijaustum kaltas prieš save ir vadovautis visuotinai pripažįstamais moralės ir dorovės principais. Asmenys apie gerą advokatą sužinos visur ir pas jį kreipsis. Kai žmonėms nuoširdžiai atstovauji, gini jų interesus, visada žmogus jaus patikimą paramą ir už tai advokatą gerbs. Pasitaikė atveju, kad net ir priešinga pusė vėliau ateina pagalbos prašyti.

Dėkojame už pokalbį!

Greta tiesioginių pareigų K. Motieka yra Vilniaus universiteto tarybos pirmininkas, Lietuvos tautinio olimpinio komiteto garbės narys. Pastarasis vardas jam ypač brangus. 1988 metų gruodį K. Motiekos pranešimo pagrindu Lietuvos sportinės visuomenės suvažiavime buvo nutarta atsijungti nuo Maskvos ir atkurti Lietuvos tautinį olimpinį komitetą.